

"ΟΙ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ
ΣΤΗΝ ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΛΕΥΚΑΔΟΣ ΚΑΙ ΙΘΑΚΗΣ"

ΥΠΟ

ΤΟΥ ΑΙΔΕΣΙΜΟΛΟΓΙΩΤΑΤΟΥ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ Κ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΖΑΜΠΕΛΗ

- Μακαριώτατε Πάπα και Πατριάρχα Προκαθήμενε του Θρόνου της Αλεξανδρείας και πάσης Αφρικής κ.κ. Θεόδωρε,
  - Μακαριώτατε Αρχιεπίσκοπε Κύπρου κ. Χρυσόστομε,
  - Μακαριώτατε Αρχιεπίσκοπε Αθηνών και Πάσης Ελλάδος, κ. Ιερώνυμε,
  - Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Περγάμου κ. Ιωάννη , Εκπρόσωπε της Α.Θ. Παναγιότητος του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου.
  - Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Ζακύνθου κ. κ. Χρυσόστομε. Πρόεδρε της Οργανωτικής Επιτροπής του Α' Πανελληνίου Συνεδρίου περί των Προσκυνηματικών Περιηγήσεων.
  - Σεβασμιώτατοι και Θεοφιλέστατοι Άγιοι Αρχιερείς,
  - Τίμιον Πρεσβυτέριον, Χριστού Διακονία ,
    - Αξιότιμοι Κυρίες και Κύριοι Βουλευτές,
  - Αξιότιμε κ. Γεώργιε Κούρτη, Πρόεδρε του Ελεγκτικού Συνεδρίου της Πατρίδος μας,
  - Αξιότιμοι κ. Νομάρχα και κ. Δήμαρχε της ωραίας και ιστορικής πόλεως και της νήσου Ζακύνθου και λοιποί δήμαρχοι και Εκπρόσωποι των τοπικών Αυτοδιοικήσεων και λοιπών Φορέων και Συλλόγων,
  - Κύριοι Εκπρόσωποι των Ταξιδιωτικών Γραφείων,
  - Σεβαστοί Εκπρόσωποι των Ι. Μητροπόλεων, των Ι. Προσκυνημάτων και λοιποί αδελφοί οι ασχολούμενοι με τα θέματα των Προσκυνηματικών Περιηγήσεων.
- Κυρίες και Κύριοι Σύεδροι,

Κάθε υπεύθυνη αληθινή και αληθινά ελεύθερη προσέγγιση της μαρτυρίας των πολύτιμων στοιχείων πολιτισμού και του μαρτυρίου "αίματος και πνεύματος", της τοπικής Εκκλησίας Λευκάδος και Ιθάκης μέσα στον ασίγαστο τρικυμισμό της ιστορίας της αποτελεί οπωσδήποτε μια τίμια και υπεύθυνη συνάντηση με την ιστορία. Δεν είναι "στοιχεία" ενός απολιθωμένου και αδημιούργητου παρελθόντος. Είναι "στοιχεία" και "σημεία" μιας ζωντανά δημιουργικής διδακτικής έκφρασης του πολιτιστικού γίνεσθαι του βαθιά ιστορικού και γνήσια μαρτυρικού αυτού τόπου.

Ο επισκέπτης – προσκυνητής θα συναντηθεί θα σιγοπερπατήσει με την ιστορία. Ταυτόχρονα θα προκληθεί να διαλεχθεί μυστικά μαζί της και αθόρυβα θα “δρέψει άνθη” από τον ευωδιαστό της ανθόκηπο. Άνθη – διδαχές Ρωμιοσύνης δυνάμεις Ελληνορθόδοξες. Που διαθέτουν και σήμερα τον οπλισμό της εσωτερικής αντοχής και την δυνατότητα του ποιοτικού επηρεασμού του σύγχρονου, εν πολλοίς “μεταφυσικά αστέγου και κοσμοθεωρικά κενού” ανθρώπου.

Θα επιχειρήσω – για την οικονομία του χρόνου – σχεδόν τηλεγραφικά, να εκθέσω τα “σημεία” που σηματοδοτούν το δημιουργικό χτες και σιωπηλά διδάσκουν το άγονο και απορριμμένο σήμερα.

Κάθε βηματισμός στην περιοχή της τοπικής Εκκλησίας Λευκάδος και Ιθάκης είναι μια αυθόρμητη κίνηση θαυμασμού, ένα περπάτημα στα φλογισμένα διάσελα μια ιδιαίτερα σημαντικής και απόλυτα διδακτικής ιστορίας. Με συχνές εναλλαγές πτώσεων και ανορθώσεων, ερειπίων και αναστηλώσεων, πολιτιστικής συνέχειας και ανατροπών, αίματος και πνεύματος. Αφού οι εκάστοτε κατακτητές ή οι περαστικοί τυραννίσκοι επιχειρούσαν να διαμορφώσουν αντίστοιχα το ήθος και το ύφος του λαού της περιοχής. Για να γνωρίσουν κάθε φορά τις αντιστασιακές αναπνοές του, σε απάντηση των δικών μας προκλήσεων.

Στην είσοδο του νησιού της Λευκάδας θα συναντήσει ο προσκυνητής το κάστρο της Αγίας Μαύρας μέσα στο οποίο υπάρχει, απέριττα φτιαγμένο, ύστερα από την πυρπόληση του παλαιού ναού, ο ιερός Ναός της Αγίας Μαύρας. Η Αγία Μαύρα είναι η προστάτης και έφορος της πόλεως Λευκάδος. Το κάστρο σηματοδοτεί την ιστορία της πόλεως και του νησιού ολόκληρου από το 1.300μ.χ. Όταν η δυναστεία των ορσίνι ανέλαβε την εξουσία του νησιού και μετέφερε την πρωτεύουσα από την αρχαία Νίσυρο – σημερινή περιοχή “Κούλουμος” - στην νησίδα Lettorna, τρία χιλιόμετρα βορειοανατολικά της σημερινής πρωτεύουσας Λευκάδας. Δηλαδή, εκεί που

σήμερα υπάρχει το κάστρο της Αγ. Μαύρας. Κάστρο – χαράκωμα αντίστασης και σημείο έκφρασης του ελεύθερου φρονήματος του Λευκαδικού λαού.

Σημαντικό ρόλο, πολιτιστικής και Ρωμαϊκής ανάπτυξης έπαιξε ο ιερός ναός της αγίας Μαύρας. Ο ναός αυτός χτίστηκε αρχικά από τον φράγκο Ανδηγανό κατακτητή Βαλτέρο Βρυέννιο το 1331μ.χ. Ήταν Ρωμαιοκαθολικού δόγματος, για να γκρεμίστηκε να χτιστεί από την Ελένη Παλαιολόγου – Βράκοβιτς, κόρη του δεσπότη του Μιστρά Θωμά παλαιολόγου και σύζυγο του ηγεμόνα των Σερβών Θωμά Βράκοβιτς, ο ορθόδοξος Ναός, περικαλλή, σύμφωνα με την μαρτυρία των τοπικών αρχείων.

Εδώ η Ελένη αφιερώθηκε, έγινε μοναχή – το μοναχικό της όνομα ήταν Υπομονή – και όταν εν Κυρίω “κοιμήθηκε”, ενταφιάστηκε στον προαύλιο χώρο του Ναού.

Ο ιερός Ναός και το σχολείο – άτυπο κέντρο παιδείας – του “καστροφύλακα”, που δραστήρια εργάστηκε και αποδοτικά διακόνησε την ιερή υπόθεση της παιδείας του λαού και όχι της αμφιλεγόμενης εκπαίδευσης, σε δύσκολες και κρίσιμες ιστορικές στιγμές, αποτέλεσε τον ουσιαστικό πνευματικό – παιδευτικό – φιλανθρωπικό και λειτουργικό πνεύμονα της ευρύτερης περιοχής. Ήταν ο κεντρικό μοχλός κίνηση της σωζουσας φιλανθρωπίας και φιλοθείας για τέσσερις περίπου αιώνες.

Η ιερή Μονή Φανερωμένης, που βρίσκεται τρία χιλιόμετρα δυτικά της πόλεως, σ’ ένα πανέμορφο “μπαλκόνι του ουρανού”, έχει ιστορική διαδρομή, παρουσία και προσφορά τουλάχιστον δέκα επτά αιώνες. Διασώζει προστατευτικά την ιερή και θαυματουργή εικόνα της παναγίας της Πεφανερωμένης, που είναι το “ιερόν Παλλάδιον” της νήσου, όπως χαρακτηριστικά σημειώνεται στην εικόνα. Αποτελεί σήμερα το πνευματικό – και όχι μόνο – καρδιακό κύτταρο ζωής των Λευκαδίων. Πλήθος ανθρώπων ολοχρονίς, φτάνει στη μονή προκειμένου να “συναντήσουν” την ‘ΚΥΡΑ

ΜΑΣ ἴστο θρόνο της. Και ταπεινά, μυστικά, σιωπηλά ν' αποθέσουν τους ιερούς λυγμούς της καρδίας και τις προσδοκίες τους.

Η ιστορία της Ιεράς Μονής είναι σημαντικά διδακτική και διδακτικά εκφραστική. Εδώ θα χειροτονηθεί διάκονος ο μεγάλος διδάσκαλος του Γένους Νικηφόρος Θεοτόκης. Εδώ θα κηρύξει ο Ευγένιος Βούλγαρης. Όπως θα αναπαυθεί για μικρό χρονικό διάστημα ιδρυτής της Ιόνιος Ακαδημίας Γεώργιος – Φρειδερίκος Γκιλφόρδ, αφού τώρα θα κατηχείται από μοναχούς της ιεράς Μονής Αγίου Γεωργίου Σκάρων. Στην μονή της Φανερωμένης και συγκεκριμένα στο ιερό μετόχι της, την ἴνάληψηἴ, θα βρουν καταφύγιο και θα ενισχυθούν πολύπλευρα οι διωγμένοι το 1806μ.χ. Σουλιώτες, κυνηγημένοι από τις ορδές των Τουρκαλβανών τον Αλί Πασά. Από εδώ θα ενισχύεται οικονομικά ο αγώνας του Μάρκου Μπότσαρη, του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη και του Ιωάννου Καποδίστρια. Εδώ θα λειτουργεί σχολείο, ἴτων Φώτων και του Ευαγγελίουἴ τα δύσκολα χρόνια των σκληρών κατοχών. Φραγκοκρατία (1331 – 1479μ.χ), Τουρκοκρατία (1479 – 1684μ.χ), Ενετοκρατία (1684 – 1797μ.χ), Γαλλοκρατία (1797 – 1799μ.χ), Ρώσικη Προστασία (1799 – 1800μ.χ), Επάνησα Πολιτεία (1800 – 1807μ.χ), Γαλλοκρατία (1807 – 1810μ.χ), Αγγλοκρατία (1810 – 1864μ.χ).

Πάντοτε θα συντρέχει πνευματικά, παιδευτικά και πολύπλευρα φιλόανθρωπα.

Οι εκκλησίες της πόλεως και των χωριών, που διασώθηκαν από την αγριότητα του εγκελάδου ή αναστηλώθηκαν με την φροντίδα των εκκλησιαστικών συμβουλίων, αποτελούν εκφραστικά μνημεία λατρείας, πολιτισμού και Ελληνορθόδοξης μαρτυρίας. Με την παρουσία τους προβάλλουν το χτες και το σήμερα της ἴπονεμένης Ρωμοσύνηςἴ αποτυπώνουν, εναργέστατα και με περισσή επάρκεια, με τον αρχιτεκτονικό

τους σχεδιασμό, την εικονογραφική τους σύνθεση την ξυλογλυπτική τους ευαισθησία και την λεπτότητα της συντήρησής τους την ιδιαίτερη πολιτιστική φινέτσα και της πνευματικές φόρμες του Επτανησιακού πολιτισμού, που δεν απομακρύνεται από τα σημαντικά χαρακτηριστικά της Ορθόδοξης Τέχνης. Η κάθε μια εκκλησία φέρει στις "ράχες" της μια ιδιαίτερα βαρύτιμη ιστορική μαρτυρία.

Ερειπωμένα μοναστήρια, που είναι διάσπαρτα στον κεντρικό κορμό του νησιού, με σημαντική το καθένα ιστορία και προσφορά στο παρελθόν, διδάσκουν για το χτες και προβληματίζουν για το σήμερα. Αποτελούν όμως εκφραστικά αποτυπώματα της ευσέβειας των Λευκαδίων – Ιθακησίων.

Ολόκληρη η Λευκάδα, ο Κάλαμος, ο Καστός, το Μεγανήσι και η Ιθάκη με την ιστορική μονή της Παναγίας των Καθαρών και της αξιοπρόσεχτα σημαντικές Εκκλησίες, που δεν υστερούν σε τίποτα από τις Εκκλησίες της Λευκάδας, είναι ιερές δεξαμενές σημαντικών διδαχών, μοναδικής ομορφιάς και αδαπάνητου μεγαλείου.

Ναι! Η Ελλάδα, η Επτάνησος και ιδιαίτερα η περιοχή της τοπικής μας Εκκλησίας αποτελεί τη γενέθλια γη ενός μοναδικού αξιακού κώδικα, ο οποίος ιερή μήτρα έχει τον αντιστασιακό δυναμισμό της ιστορίας και της παράδοσής της. Που διαχρονικά εμπλουτίζεται από ασίγαστο και ανανεωτικό ρεύμα ζωής, το οποίο έρχεται, ζωντανό και ζωτικό μέσα από τους ταμειυτήρες της Ελληνοορθοδοξίας. Για να μορφοποιήσει κάθε φορά όρθιες και ανένταχτες συνειδήσεις, όρθιες και ανυπόταχτες καρδιές προσωπικότητες ελπίδος και ελευθερίας, που θα σταθούν απέναντι στους κατακτητές, θα προσφέρουν το αίμα και το πνεύμα τους στην ιερή υπόθεση της Ρωμιοσύνης και την ίδια στιγμή θα δημιουργούν ιστορία και πολιτιστική συνέχεια. Στοιχεία – κύτταρα, που μπορεί εύκολα να διαγνώσει ο προσκυνητής αυτού

του τόπου. Και θαυμάζοντάς τα να διδαχθεί – πολύπλευρα, πολυσήμαντα. Να “λειτουργηθεί” στο εκπληκτικό μυστήριο της ιστορίας και της ομορφιάς του τόπου.

Το επισημαίνει με απλοϊκό λόγο και ταπεινή μεγαλοσύνη ο ποιητής:

«Βωμός η λίμνη και Χερουβίμ οι γλάροι της.....!

βρισκόμαστε σε λειτουργία ντυμένοι με το σκουρογάλανο πέπλο

του δειλινού»

(Άννα Μπαρδάνη – Ζαβιτσάνου. Απογευματινή εικόνα από τη λιμνοθάλασσα της Λευκάδος).

Οι παραδοσιακοί οικισμοί, τα εκπληκτικά φαράγγια, οι καταπράσινες ράχες των βουνών και οι καλλιεργούμενες πλαγιές, οι νερόμυλοι και τα θαυμάσια πέτρινα γεφύρια τα λιθόστρωτα μονοπάτια για πεζοπορία και οι μικροί καταρράκτες οι ανεμόμυλοι και τα γραφικά εκκλησάκια στις όμορφες ράχες των βουνών, οι δαντελωτές, ήρεμες και ήσυχες ακρογιαλιές με την ολόασπρη αμμουδιά, της οποίας τα βότσαλα μοιάζουν όπως το θέλει ο ποιητής Άγγελος Σικελιανός, “σαν αυγά περιστεριού”, τα ήρεμα λιμανάκια, το πράσινο και το μπλε με τα οποία ο θείος Δημιουργός επένδυσε τα δημιουργήματά του, όλα μαρτυρούν και αποκαλύπτουν το ιδιαίτερο της ομορφιάς, το σημαντικό και το πευδευτικό της θαυμαστής, αχειροποίητης και αλλά και χειροποίητης, σύνθεσης που ολοκληρώνουν την εικόνα των νησιών μας και απλόχερα προσφέρουν στον επισκέπτη – προσκυνητή ό,τι αναζητεί: την ηρεμία, την κρυστάλλινη ιστορική γνώση, την μαρτυρία της άδυτης ομορφιάς του τόπου, του συγκεκριμένου χώρου, αλλά και της Λευκαδίτικης ή Ιθακήσιας καρδιάς.

Το αποκαλύπτει σ' ένα τίμιο ξέσπασμα αποκαλυπτικών εμβιώσεων, ο ποιητής:

«Νησί αβασίλευτη στο πέλαο δόξα ω ριζωμένο στο διάστημα

στου Ομήρου το στίχο λουσμένο βυθισμένο στον ύμνο» (Βαθύς λόγος, Αγ. Σικελιανός).

Για να επιβεβαιώσει με το εκφραστικό αποτύπωμα των καρδιακών της σπαραγμών και των ψυχικών εκχυμώσεων η Δέσπω Καρούσου:

«Νησί, στολίδι ακριβό του Ιονίου καλωσορίζεις ανέμελα το παρδαλό πλήθος των σημερινών καιρών χωρίς να χάνεις τίποτε από την ομορφιά σου γιατί είναι θυμωμένη με το κορμί του λαού σου . (Λευκάδα).

Ενώ την ίδια στιγμή όλα σε προσκαλούν μυστικά και σε προκαλούν αθόρυβα για επανάληψη του ιερού σου προσκυνήματος.

Σας ευχαριστώ